

Cussegl da vischnaunca 14-2013/2016
Seduta dils 22 d'ust 2014

Protocol

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
venderdis, ils 22 d'ust 2014, allas 18⁴⁵- 19⁴⁵uras
en l'Ustria Fravia a Disla

Presidi: Flavio Murer

Actuar: Ervin Maissen

Presents:

a) Cussegl	Armin Berther Armin Manetsch Adrian Bigliel Silvio Candinas Edgar Durschei Rita Huonder-Tenner Wendelin Jacomet Jordana Lozza-Desax	Christoph Berger Flavio Murer Adrian Pally Alfred Spescha Marco Schmed Rico Tuor Livio Zanetti
b) Suprastonza communala	Francestg Cajacob Madlen Deflorin-Spescha Cecilia Maissen-Desax	Iso Mazzetta Roger Tuor

“Jeu beneventel Vus alla quitordischavla seduta dalla perioda d’uffeci 2013/2016 cheu ell’ustria Fravia a Disla/Mustér.

Inagada ad onn eis ei usit ch’il cussegl seraduna per ina seduta campestra.

Sin invitaziun dall’Ovra Russein SA (Axpo) havein nus retschert oz la pusseivladad da prender investa d’in interessant project en execuziun dil qual nus retschevein en connex cun las mesiras da recumpensaziun gest questa sera in’informaziun.

Quella informaziun succeda sut igl aspect che nies project da recumpensaziun en vischnaunca era buca favorisau. Il project dalla vischnaunca vischinonta da Sumvitg haveva retschert la precedenza. Cunquei ch’il suveran da Sumvitg ha decidu avon in tec pli pauc ch’in onn encunter quei project, ei nies project inoltrau ed elaborau gia per la damonda da concessiun per l’ovra Russein en tuts detagls puspei staus dumandaus. Mei persunalmein legra ei fetg ch’ils cuosts restonts per la vischnaunca han saviu vegnir reduci aschi fetg ch’ei tonscha oz cun in’informaziun per mauns dil cussegl da vischnaunca. A tuttas persunas involucadas vala ei d’engraziar per ina ni l’altra uatga.

Da l’altra vart astga il cussegl decider davart in project da tempra nazionala cun il sutpassadi Chischliun. L’actualitad per part tragica muossa la necessitad da sliagir quellaz pendenzas leu nua ch’igl ei pusseivel e quei ton pli spert. Era cheu serestrenscha la cumpart finanziaria da nossa vischnaunca sin nivel minimal. Moralmein essan nus davart la vart politica sco era tut ils ulteriurs involucari responsabels per 100% che quellaz lavurs vegnan exequidas tenor il plan da terminis.

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca han suandontas vischinas e suandonts vischins bandunau il terrester.

Cun in bien patratg lein nus seregurdar da:

Ursulina Duff-Deflorin, da Clavaniev, naschida ils 3 da schaner 1938 e morta ils 17 da zercladur 2014; Alfons Manetsch-Derungs, da Vitg, naschius ils 8 d’uost 1935 e morts ils 10 da fenadur 2014; Alfons Deflorin-Sac, da Clavaniev, naschius ils 30 da settember 1932 e morts ils 19 da fenadur 2014; Maria Luisa Desax, da Mumpé Medel, naschida ils 8 da mars 1927 e morta ils 6 d’uost 2014 e Barbulina Flury-Sonder, da Scaletta, naschida ils 20 da fevrer 1928 e morta ils 21 d’uost 2014.

Els ruaussien en pasch.

Fetg grond plascher hai jeu da comunicar 5 naschientschas dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca.

Martim Marques Silva, Niculan Cathomen, Luana Jolie Böttcher, Oliver Elias Lutz ed Elvin Donlic senumnan nos novs vischins. Ad els in cordial beinvegni ed als loschs geniturs nossa cordiala gratulaziun.

Cunquei arvel la quitordischavla seduta dalla perioda d’uffeci 2013/2016.

La gliesta da tractandas secloma sco suonda:

Tractandas:

1. Protocol nr. 13-2013/2016
2. Sutpassadi Chischliun: Damonda da credit (messadi nr. 15-2013/2016)
3. Ovra Russein SA – Mesiras da recumpensaziun a Fontanivas:
Informaziun
4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Flavio Murer

Ervin Maissen

Cussegl da vischnaunca 14-2013/2016
Seduta dils 22 d'uoost 2014

1. Protocol nr. 13-2013/2016

President dil cussegl da vischnaunca

Il protocol ei vegnius tarmess tier per posiziun. Enteifer ils 5 dis fixai ei vegniu inoltrau neginas objecziuns.

Il protocol nr. 13-2013/2016 dalla seduta dils 13 da zercladur 2014 vegn approbaus senza midadas.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Flavio Murer

Ervin Maissen

2. Sutpassadi Chischliun: Damonda da credit (messadi nr. 15-2013/2016)

Suprastonza communal

En num dalla suprastonza communal ed a basa dil messadi nr. 15-2013/2016 presentan il president communal Francestg Cajacob e gerau Iso Mazzetta la fatschenta.

Davart dil parlament exista in'incarica en fuorma d'ina interpellaziun inoltrada da cusseglier Christoph Berger. Il project ei progredaus aschi lunsch ch'ins ha anflau ina buna sligiazion era ensemen culs vischins pertuccai directamein.

Discussiun davart la debatta d'entrada

Cusseglier Christoph Berger visa vi sin l'impurtonza davart la segirtad en connex cun surpassadis dallas lingias dalla viafier. Igl ei legreivel ch'igl ei stau pusseivel d'anflar ina sligiazion cun ils vischins pertuccai e ch'ins sa ussa ir vid la realisaziun dil sutpassadi. El supplichescha il cussegl da vischnaunca da sustener la fatschenta.

Cunquei ch'ei vegn buca fatg ina cunterproposta entra il cussegl da vischnaunca ella fatschenta e discussiunescha quella en detagl.

Discussiun en detagl

Cussegl da vischnaunca

Tut en tut ston las viafier segirar ni sligiar en Svizra 4488 surpassadis dalla viafier. En connex cun la fatschenta setschentan davart dil cussegl da vischnaunca suandontas damondas:

Tenor il messadi separticipeschan il cantun e la Viafier retica vid ils cuosts pil sutpassadi, en tgei fuorma s'engascha la confederaziun? Eis ei previu da mantener la colligiazion dalla senda entuorn la surbaghegiada dil Disentiserhof? Cun colligiar las lavurs vid las lingias da provediment a Sontget e Chischliun cul sutpassadi eis ei pusseivel da reducir cuosts, en tgei rama semova quella summa?

Ein ils cuosts per las sendas che meinan tiel sutpassadi cunteni el credit, per exempel il rom ch'ei previu suenter la lingia encunter la Distec? En tgei dimensiun semovan ils cuosts per sligiar il sutpassadi existent? Setracta ei tier l'indemnisaziun dils dretgs da passadi d'ina summa unica ni croda quella indemnisaziun mintg'onn?

Suprastonza communal

La confederaziun separticipescha era vid ils cuosts dil sutpassadi entras las contribuziuns dalla viafier e dil cantun. La senda entuorn il Disentiserhof resta mantenida, igl ei denton buca vegniu intercuretge ina nova colligiazion directa cul sutpassadi. Cun cumbinar las lavurs vid las lingias da provediment ensemen cul sutpassadi sedat in respargn da ca. frs. 30'000.--. Els cuosts ei era cunteniu las sendas che meinan tiel sutpassadi sco indicau cun colur el plan da situaziun. Ils cuosts per sligiar

il surpassadi existent ein cunteni el project. L'indemnisaziun pil dretg da transit ei unica. Pil sutpassadi vegn installau in scamond uffical da carrar. Il sutpassadi survescha sulettamein per pedunzs e per l'equipa communal che ha da procurar cun ina maschina il manteniment ed il survetsch d'unviern dalla senda.

Decisiun

Cun 15 encunter 0 vuschs decida il cussegl da vischnaunca:

- *da conceder in credit net da frs. 125'000.-- per la realisaziun dil sutpassadi Chischliun – Scaletta.*

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Flavio Murer

Ervin Maissen

3. **Ovra Russein SA – Mesiras da recumpensaziun a Fontanivas: Informaziun**

Suprastonza communal

Sin fundament dil project/plan lubiu informescha gerau Iso Mazzetta il cussegl da vischnaunca davart il project da recumpensaziun a Fontanivas. Il project che vegn realisau ei staus publicaus el rom dil project da concessiun dall'Ovra Russein ed ei il medem mument vegnius approbaus entras la Regenza grischuna. Il plan da finanziaziun ei vegnius approbaus entras igl uffeci per la protecziun dalla natira ed igl ambient ed igl uffeci d'uaul e prighels dalla natira. Il project preveda cuosts da frs. 1'860'000.--. Ils cuosts restonts per la vischnaunca muntan a frs. 100'000.--. Cun ina mudesta summa davart dalla vischnaunca eis ei pusseivel da renaturar ina part dil Rein a Fontanivas e da realisar el medem mument ina punt che lubescha d'ina vart da slargiar il spazi d'aua e da l'otra vart da surpassar il Rein cun ils transports da lenna e cun la loipa. Igl ei previu d'entscheiver cun las lavurs el decuors digl atun 2014 – cura che l'aua dil Rein tschessa. Las lavurs ston esser terminadas cura che l'ovra electrica vegn collaudada.

Discussiun

Cussegl da vischnaunca

Co se presenta il program da realisaziun?

Suprastonza communal

Cun la survigilanza da pesca ha giu liug in'uatga pertuccont il spazi da temps che lubescha da luvrar ell'aua. Cheu eis ei necessari da risguardar il temps ch'ils pèschs fregan. Il project sto esser realisau entochen la fin dalla primavera 2016. Il project vegn realisau aschia ch'el dat pli tard access allas vias che duein vegnir realisadas en connex cun la meglieraziun funsila resp. sin fundament da projects forestals.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Flavio Murer

Ervin Maissen

4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Suprastonza communal

Igl ei vegniu inoltrau neginas damondas a scret.

Il president communal informescha sco suonda:

Gian Carlo Albin vegn a remplazzar la contabilista Judith Cathomen-Bearth naven dall'entschatta november 2014 en pensum cumplein, actualmein eis el engaschus strusch in di ad jamna.

Fiona Cavegn, Breil/Brigels ei vegnida eligida sco emprendista per l'administraziun communal pils onns 2015 - 2018.

Sin proposta dil Departament da construcziun, traffic e selvicultura dil Grischun ha la suprastonza concediu alla Viafier federala svizra la concessiun sur 80 onns per la renovaziun e completaziun dall'Ovra electrica Ritom. Il tscheins d'aua munta a frs. 58'000 per onn, sco tochen dacheu. Il retuorn a tschep avon temps vegn indemnissaus cun ina contribuziun unica frs. 197'000. Quella fatschenta ei suttamessa al dretg da viafier. Consequentamein ha il stadi la pusseivladad da decretar ils conclus ch'ei vegni sancziunai dalla suprastonza communal.

En coordinaziun cun la meglieraziun funsila vegn igl uffeci d'uaul e prighels dalla natira dil Grischun ad elaborar in preproject per ina via d'uaul Run sur Val da Cuoz - Peisel e naven da Pardi - Bletschs (contribuziuns 73%).

La muntada dil gimnasi claustral ei ordvart gronda per nossa vischnaunca. Dils 175 scolars derivan 140 dalla Surselva. La scolaziun gimnasiala caschuna actualmein in deficit annual da bunamein in milliun francs per onn. Il motiv ei ch'il cantun contribuescha pauschalas memia bassas allas scolas medias privatas e restrenscha l'iniziativa d'interprendider. En ina procedura da consultaziun ha la Regiun Surselva retschercau la damonda davart in engaschi dallas vischnauncas sursilvanas a favur dil gimnasi claustral. La clav da repartiziun succeda tenor in rudi concentric. La vischnaunca da Mustér sco liug da domicil dil gimnasi claustral vala sco center. Igl emprem rudi preveda las vischnauncas dalla Cadi ed il secund las ulteriuras vischnauncas dalla Surselva. Tenor quei modus da clav da repartiziun da total frs. 340'000.-- stuess la vischnaunca da Mustér surprender durant 5 onns annualmein rodund frs. 70'000.--. Quella summa vegness pagada annualmein sur tschun onns.

Cun las lavurs per las garaschas dalla claustra resp. da sanaziun dallas tualettas e containers ei vegniu entschiet igl gliendisdis vargau. Ils cuosts per la vischnaunca muntan biebein frs. 50'000.--.

Igl access all'Academia Vivian ei pusseivels ton sur Mumpé Medel, Mutschnengia e sur Cavorgia. Las lubientschas da carrar dalla vischnaunca da Mustér per arrivar tier l'academia vegnan el futur era renconuschidas entras las vischnauncas vischinas. L'inauguraziun dall'academia ha liug sonda, ils 13 da settember 2014.

Sonda, ils 30 d'ust 2014 ha liug naven dallas 08³⁰ uras il workshop ensemen cun la suprastanza communal ed il cussegl da vischnaunca. L'occurrenza vegn moderada entras Ursin Fetz e Curdin Derungs.

Cussegl da vischnaunca

Eis ei el rom d'ina revisiun dalla planisaziun locala pusseivel da cuntinuar cun la via da scursalar igl unviern entochen Stagias? Quella sligiazion augmentass l'attractivitat dalla scursalada.

En connex cun l'Academia Vivian ein gie tuttas vischnauncas participadas vid ils cuosts. Co vesa quei ora cun las pernottaziuns? Vegnan tut ils hotels risguardai ni mo ils hotels dalla vischnaunca da Medel?

Co stat ei cun las preparativas en connex cun la realisaziun dallas tualettas publicas a Mumpé Tujetsch?

Suprastanza communal

Gia igl onn 2009 ha la vischnaunca vuliu integrar la via da scursalar el plan general d'avertura entochen Stagias. Da gliez temps ha il cantun lubiu sulettamein il tschancun sco quei ch'el ei integraus oz ella planisaziun. El rom d'ina revisiun san ins sclarir quella damonda cul cantun.

Igl access all'Academia durant igl unviern sa era succeder cun calzers da neiv, la prolungaziun dalla via da scursalar savess esser in'opziun. La damonda davart las pernottaziuns en connex cun l'Academia Vivian ei aunc en discussiun.

La suprastanza communal ha incaricau in architect cun la projectaziun dallas tualettas a Mumpé Tujetsch. Actualmein ei el vid eruir ils cuosts a basa d'offertas concretas. La realisaziun savess esser pusseivla el decuors digl onn 2015.

President dil cussegl da vischnaunca

Cussegliaer Wendelin Jacomet ha inoltrau in'interpellaziun en connex cun la meglieraziun funsila. Plinavon fa Flavio Murer attents sin entginas occurrenzas che han liug il proxim temps en vischnaunca. El envida ils presents da reservar il termin dils 30 d'ust 2014 en connex cul workshop ch'ei previus en halla Cons.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Flavio Murer

Ervin Maissen

Disentis/Mustér, ils 12 da settember 2014

G:\Uffeci baghegiar\Cussegl da vischnaunca\Cussegl da vischnaunca 2013_16\Protocols\Cus0016_14.docx